

Ulighed i Danmark

En analyse af den økonomiske ulighed siden 1996, samt de forskellige indkomststypers rolle for udviklingen

Konklusion

Uligheden, målt ved Gini, er i Danmark steget siden 1996. Det skyldes grundlæggende, at hensynet til økonomisk efficiens har vejet tungere end økonomisk lighed, hvorfor der er blevet indført en række reformer af både indkomstoverførsler og skattesystemet, der har reduceret begge systemers udlignende effekt. Det findes desuden, at de fremtidige ændringer i demografi og uddannelse vil bidrage til stigning i Gini-koefficienten, selvom disse konklusioner er til dels usikre og bør tolkes med omhu. Undersøgelsen når ydermere frem til, at stigningen i Gini til dels skyldes større spredning i lønindkomst, men ligeledes kan føres tilbage til en større spredning i formueindkomst, der de seneste 20 år har udgjort en stadigvæk større del af den gennemsnitlige disponible indkomst. Afsluttendes finder analysen, at formueindkomst er ujævnt fordelt på landsdele, samtidig med, at selve nettoformuerne ligeledes er særdeles ulige fordelt, og de rigeste 10 pct. således rådede over omkring 50 pct. af den samlede nettoformue i 2022. Gini-koefficienten for nettoformue er således 64,5, hvilket er mere end det dobbelte end Gini'en for indkomst. Målet skal dog tolkes med omhu, da negative nettoformuer indgår.

1. Introduktion

Indkomstulighed har længe været en central del af økonomisk forskning, og de seneste år er udviklingen ligeledes blevet undersøgt nøje. På internationalt plan, er det således veldokumenteret, at uligheden er vokset markant (f.eks. Piketty, et al., 2009), herunder fordi de rigeste 1% af befolkningen, har forøget deres andel af den samlede markedsindkomst. I USA rådede de rigeste 1% af befolkningen således over 20% af den samlede indkomst i 2007, hvilket svarer til en fordobling i forhold til niveauet i 1980 (Piketty, et al., 2009, p. 80). Dette står tilsyneladende i kontrast til Danmark, der ifølge analyser fra OECD har en af de laveste Gini-koefficienter i OECD-området (Atkinson & Søgaard, 2016, s. 3). Øjebliksbilledet er her dog til en vis grad misvisende, idet udviklingen i Gini-koefficienten i perioden 2004 - 2016 er vokset hurtigere end OECD-gennemsnittet (Knigge, 2019). Danmark er altså blevet relativt mindre lige de seneste år. Den følgende analyse har således til formål at undersøge, i hvor høj grad uligheden i Danmark er steget siden 1990'erne (målt på Gini og P90/10-ratioen), samt hvilken rolle de forskellige indkomsttyper spiller for udviklingen.

Undersøgelsens struktur er givet ved først at beskrive den overordnede udvikling i uligheden ved at tage udgangspunkt i hhv. Gini-koefficienten og P90/10-ratioen, hvorefter de anvendte ulighedsmål sættes i relation til andre måder at opgøre ulighed på. Herefter undersøger opgaven, hvilke faktorer, der driver udviklingen, idet det først defineres, hvilke hovedfaktorer, der kan påvirke udviklingen i Gini og det efterfølgende undersøges, hvilken betydning ændringer i demografi og uddannelse i Danmark har for udviklingen af Gini. I den forbindelse undersøges også betydningen af de forskellige indkomsttyper, samt deres spredning og fordeling i befolkningen, for centrale udviklinger i Gini. Afsluttende fokuseres på øjebliksbilledet i 2022, idet geografiske mønstre i formueindkomsten — og dermed ulighed — undersøges, samtidig med, at formuefordelingen på nationalt plan i 2022 beskrives, samt dens betydning for uligheden.

Analysen når i den forbindelse frem til, at uligheden i Danmark er steget i perioden 1996, og at dette grundlæggende afspejler en politisk afvejning mellem efficiens og lighed, hvor efficienshensynet vejer tungere (DØRS, 2016). Dette skyldes primært, at man i nyere tid står overfor de makroøkonomiske konsekvenser af en stigende demografisk forsørgerbyrde, samt det faktum, at ledigheden gennem 1990'erne var på et højt og finanspolitisk uholdbart niveau. Der blev således indført en række tiltag, der havde til formål at øge incitamenterne til at arbejde, herunder f.eks. begrænsninger af overførselsindkomster (f.eks. kontanthjælps- og efterlønsreformer), samt skattereformer, der havde til formål at mindske marginalskatten, hvorfor skatternes udlignende effekt blev mindre. Opgaven når desuden frem til, at de demografiske og uddannelsesmæssige udviklinger de næste år vil have en betydning for uligheden, målt ved Gini, da et øget uddannelsesniveau, isoleret set, vil øge uligheden, da indkomsterne er mere ujævne fordelt for personer med lange videregående uddannelser. Undersøgelsen finder desuden frem til, at dagpenge i 2022 udgør en mindre del af den gennemsnitlige disponible indkomst, hvilket netop flugter med den beskrevne udvikling om afvejningen mellem efficiens og lighed. Afsluttende finder undersøgelsen, at formueindkomstens rolle af den samlede disponible indkomst har været stigende i perioden, samtidig med at selve fordelingen af formueindkomst er særdeles ulige blandt landsdele. Selve nettoformuefordelingen er ligeledes ujævn, og det gælder således, at de rigeste 10 pct. således rådede over omkring 50 pct. af den samlede nettoformue,

hvorfor Gini-koefficienten for nettoformue er givet ved 64,5, hvilket er over dobbelt så stort som for indkomst. En undersøgelse af de makroøkonomiske konsekvenser af ulighed i nettoformue overlades til fremtidig økonomisk forskning.

2. Metode

Opgaven opererer med to ulighedsbegreb, der hver har sine fordele og ulemper. Først og fremmest benyttes Gini-koefficienten, der bestemmes arealet mellem Lorenz kurven og 45-graders linjen. En Lorenz kurve beskriver her, sammenhængen mellem befolkningen opdelt i decilgrupper langs x-aksen, med den fattigste tiendedel først, og decilgruppernes andel af den samlede indkomst, afsat langs y-aksen. En 45-graders linje beskriver altså et samfund, hvor hver decilgrupper råder over netop den andel af den samlede indkomst, der er lig deres andel af befolkningen. En Gini-koefficient på 0 (svarende til intet areal mellem 45-graders linjen og Lorenz kurven) beskriver således et helt lige samfund, målt på indkomstfordeling, mens en Gini på 1 (svarende til det maksimale areal mellem 45-graders linjen og Lorenz kurven) beskriver et samfund, med perfekt ulighed, hvor hele indkomsten tilfalder en person¹. Det gælder desuden, at Gini-koefficienten kan således tolkes som den forventede indkomstforskel mellem to vilkårligt valgte personer i befolkningen, som andel af gennemsnitsindkomsten (Pyatt, 1976). I 2022 var Gini-koefficienten 29,96, svarende til, at den forventede forskel mellem to vilkårligt udvalgte personer i befolkningen havde en indkomstforskel på 29,96 pct. (målt som andel af gennemsnitsindkomsten). Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at Gini-koefficienten er en forsimplet beskrivelse af uligheden i et givent samfund, og derfor skal tolkes med forsigtighed. Det gælder således, jf. koefficientens definition, at en stigning i Gini-koefficienten kan skyldes, at alle borgere et givent samfund bliver rigere, men at fremgangen er størst blandt de rigeste, mens den ligeledes kan skyldes, at alle bliver fattigere, men at de rigeste mister relativt mindst af deres indkomst. Koefficienten indeholder dermed ikke nogle informationer om omfanget af et samfunds udfordringer med fattigdom, men beskriver snarere ændringer i den relative fattigdom (Knigge, 2019). Det er desuden vigtigt at understrege, at Gini-koefficienten er et øjebliksbillede og således ikke måler, indkomstforskelle over et livsforløb. Heraf følger at to samfund, hvor ledigheden (og dermed lav indkomst) i det ene samfund er koncentreret omkring de samme 5% af befolkningen vil have samme Gini-koefficient som et andet samfund, hvor ledigheden også er 5%, men udelukkende rammer de samme personer. I følge almen økonomisk teori vil det dog første samfund, der anses som have størst udfordringer med ulighed (Knigge, 2019).

Gini-koefficientens oplysninger suppleres derfor med den såkaldte P90/10 rate, der måler, indkomstforholdet mellem decilgrænserne for p.10 og p.90, og således er et udtryk for, hvor meget en typisk højindkomstpersion tjener mere end en typisk lavindkomstpersion (DST, 2017). I 2022 var 90/10 raten 3,24, svarende til, at en typisk højindkomstpersion tjente 3,24 gange så meget som en typisk lavindkomstpersion. I det målet — i modsætning til f.eks. S80/20 — er baseret på decilgrænser og ikke summen af indkomsterne indenfor decilgruppen, påvirkes målet i mindre grad af enkeltpersoner med uforholdsmæssig høje indkomster og er således mere stabilt over tid (DST, 2017). Desuden kan raten være med til at undersøge, om ændringer i Gini-koefficienten skyldes en stigende ulighed mellem samfundets top og bund. Målet

¹ I den forbindelse benyttes også den maksimale udjævningsgrad som et ulighedsbegreb, der grafisk er givet ved den maksimale lodrette afstand mellem 45-graders linjen og Lorenz kurven og således angiver, hvor stor en del af den samlede indkomst, der skal omfordes for at få en perfekt lige fordeling.

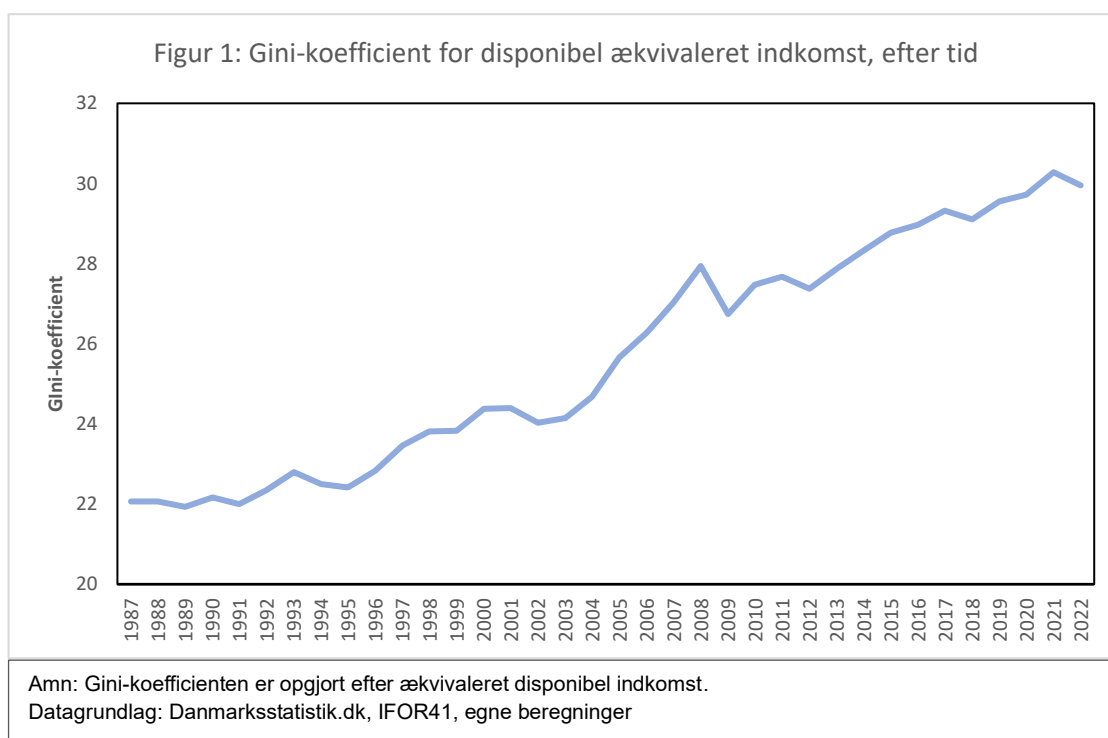
forholder sig dog ikke til de øvrige decilgrupper, hvorfor netop er vigtigt at supplere det med andre mål, som f.eks. Gini-koefficienten.

Både Gini-koefficienten og P90/10 raten er bestemt på baggrund af disponibel ækvivaleret indkomst, hvilket svarer til personernes indkomst før skat, men hvor der tages højde for 'stordriftsfordele' i familier. Den disponible ækvivalerede indkomst kan altså tolkes som det beløb, en enlig person skal have for at opnå samme forbrugsmuligheder som en given familie har for hvert familiemedlem, før skat, og er dermed et mere præcist mål, idet det højde for udgiftsdeling og 'stordriftsfordele' m.m. på familieniveau.

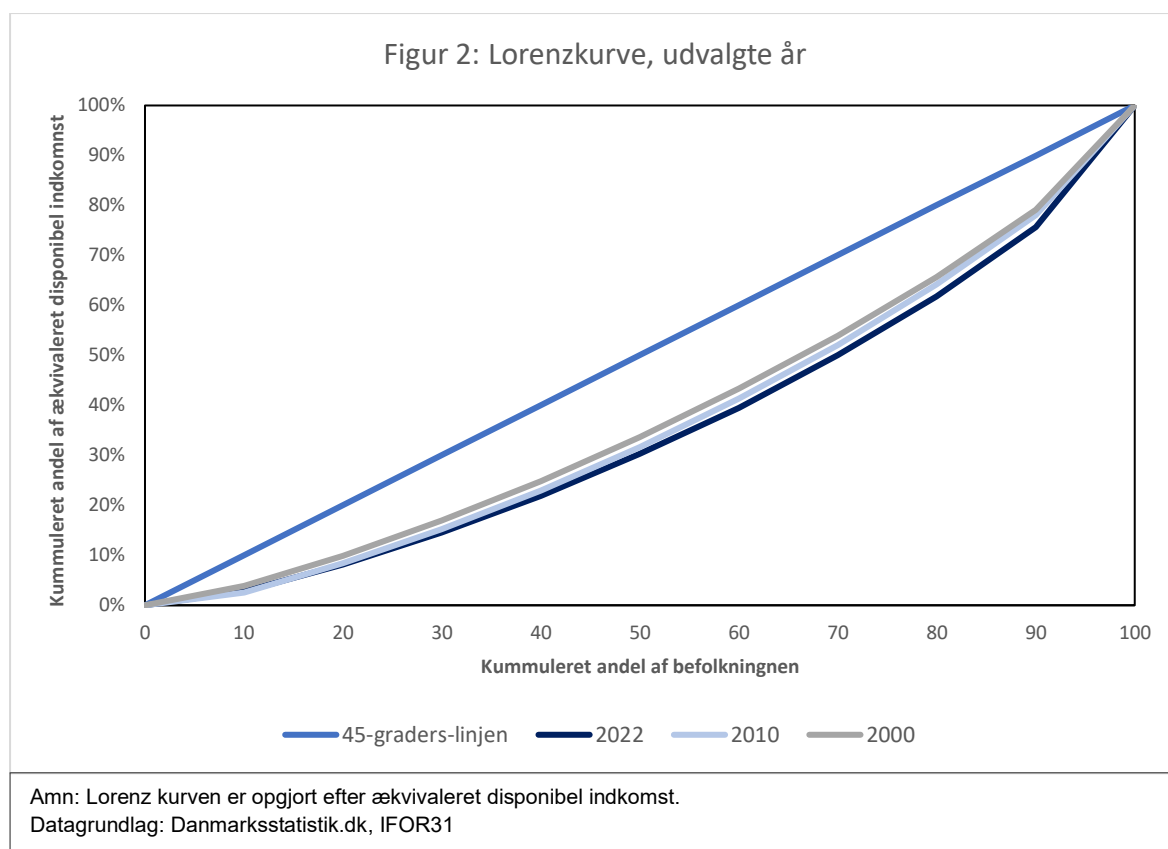
3. Resultater

3.1 Beskrivelse af økonomisk ulighed siden 1987

Figur 1 viser Gini-koefficienten i perioden 1987 til 2022, hvoraf det fremgår, at uligheden, målt efter Gini, har været stigende i stort set hele perioden, og således er vokset fra omkring 22 i 1987 til 30 i 2022. Der har dog været enkelte tilbagegange, herunder den mest markante efter finanskrisen, hvor Gini faldt med omkring 1. Ifølge beregninger foretaget af DØR (2017), kan stigningen frem til 2015 både tilskrives en stigende uligheden i toppen og bunden af indkomstfordelingen, som hhv. defineres som forholdet mellem 90 percentilen og medianindkomsten (toppen), samt mellem medianindkomsten og 10 percentilen (bunden). DØR finder dog, at uligheden i den øvre del af indkomstfordelingen er sket mest.

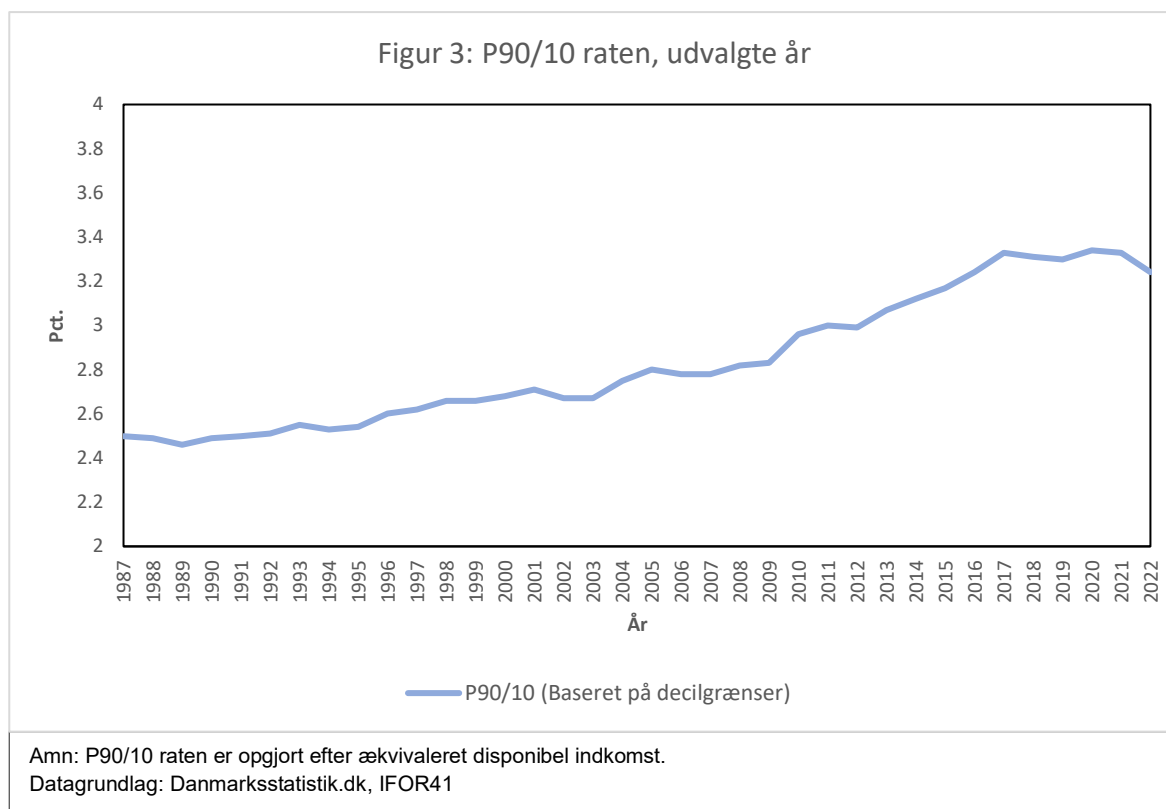
Som nævnt tidligere bestemmes Gini-koefficienten på baggrund af arealet mellem 45-graders linjen og Lorenz kurven. Lorenz-kurven for 2022 og udvalgte år er gengivet nedenfor:

Af figuren kan det ses, at Lorenz kurven for 2010 og 2000 lå tættere på 45-graders linjen, end Lorenzkurven i 2022, hvilket netop svarer til, at Gini-koefficienten var højere i 2022. Den maksimale udjævningsgrad for den samlede befolkning i 2022 er pba. data fra Danmark Statistisk (DST) bestemt til 20,43% svarende til, at 20,43% af den samlede indkomst skal omfordeles for at få en indkomstfordeling svarende til 45-graders-linjen. Gini-koefficienten er ligeledes bestemt på baggrund af data fra DST, og er givet ved 29,04, hvilket er en mindre afvigelse fra den værdi DST selv offentliggør i deres egen statistisk for Gini, IFOR41 (her er Gini bestemt til 29,96). Den maksimale udjævningsgrad for indkomstfordelingen for arbejdsløse er givet ved 15 %, mens den for lønmodtagere (i alt) er givet ved 16,7%, hvilket svarer til, at der er en mere ujævn fordeling af indkomster for personer, der modtager lønindkomst, end for personer, der er uden arbejde. Dette skyldes bl.a., at størstedelen af indkomsten for arbejdsløse består af overførselsindkomst, hvor spredningen generelt er lavere end for lønindkomst, om end den stadigvæk eksisterer. Tilsvarende er Gini-koefficienten arbejdsløse givet ved cirka 21,5, mens den for personer med lønindkomst er givet ved omkring 23,7. Gini-koefficienten bekræfter således, at der er større indkomstulighed blandt personer uden arbejde, sammenlignet med personer med lønindkomst.

For at analysere den overordnede ulighed i Danmark mere nøjere, viser figur 2 P90/10 raten, der som beskrevet viser forholdet mellem den ækvivalerede indkomst for 90 pct. percentilen og 10 pct. percentilen. Af figuren fremgår det, at forholdet — ligesom Gini — har været stigende i stort set hele perioden siden 1987 og således har bidraget til at øge uligheden. Nærmere bestemt er raten vokset fra 2,5 i 1996 til 3,24 i 2022, svarende til, at forskellen mellem 90- og 10pct. er vokset med 0,74 pct.-point, eller 29,6 pct. Til sammenligning er Gini-koefficienten i perioden steget med omkring 35,7 pct. Det kan således entydigt

fastholdes, at den stigende ulighed, målt ud fra Gini-koefficienten, delvist skyldes en øget ulighed i indkomsten mellem 90 pct. percentilen og 10 pct. percentilen.

Indenfor økonomisk forskning er der imidlertid bred enighed om, at den stigende ulighed er et udtryk for en tendens i nyere dansk økonomisk politik (siden 1990 ca.), hvor økonomisk efficiens blev vægtet højere end lighed (DØRS, 2016). Dette er et velkendt trade-off, der har været kendt længe (Okun, 1975) og indebærer grundlæggende, at den økonomiske politik de seneste årtier i Danmark har forsøgt at øge arbejdsudbuddet, ved at styrke incitamenterne til at arbejde gennem en række reformer, der er sket på bekostning af ligheden. Et eksempel herpå er bl.a. senest dagpengereformen (2010), hvor dagpengeperioden er forkortet fra 4 til 2 år, samtidig med, at genoptjeningsperioden er forhøjet fra 26 til 52 uger. Andre reformer, der i den henseende kan nævnes er kontanthjælpsreformerne fra 2013 og 2016, samt velfærds- og tilbagetrækningsaftalerne fra hhv. 2006 og 2011. Dertil kommer, at marginals-katten har været faldende således, at skattesystemets udlignende effekt er blevet mindre (DØR, 2016). Valget om at fokusere på økonomisk efficiens frem for lighed, kan til en vis grad ses som en reaktion på den makroøkonomiske udfordringer, der isoleret set er forbundet med den stigende demografiske forsørgerbyrde², der skyldes, at vi bliver flere ældre. Udfordringen herved er, isoleret set, at flere ældre skal forsørges i længere tid, mens der bliver færre personer til at forsørge dem, hvilket medfører, at i de offentlige udgifter bliver større, mens indtægterne ikke følger med. Man kan således i høj grad argumentere for, at efficienshensynet var nødvendigt for at sikre den positive finanspolitiske situation vi har i dag, hvor DØRS netop har skønnet

² beskriver, forholdet mellem personer i de mindst erhvervsaktive aldersgrupper (0-19 år og 65 år og derover) og resten af befolkningen (20-64 årige).

holdbarhedsindikatoren til 0,3 pct. af BNP, hvilket betyder, at nutidsværdien af alle fremtidige offentlige indtægter overstiger nutidsværdien af de fremtidige udgifter (DØRS, 2023). Det ville således i dag være muligt at lempe de offentlige finanser med 0,3 pct. af BN eller ca. 9 milliarder kroner, og have en netop holdbar finanspolitik. Udover den stigende demografiske forsørgerbyrde stod Danmark i løbet af 1990'erne overfor en betydelig arbejdsløshed, som det ligeledes har været muligt at nedbringe som følge af de indgåede reformer (Bilag 1). Man kan således ikke entydigt konkludere, om stigningen i ulighed er positiv eller negativ, idet der i virkeligheden er tale om en politisk afvejning, snarere end et entydigt facit (Knigge, 2019). En alternativt forklaring på den stigende ulighed er det såkaldte *skill-bias*, der grundlæggende beskriver, at den teknologiske udvikling har ført til en stigning i efterspørgslen efter højtuddannet arbejdskraft, i forholdet til lavtuddannet arbejdskraft (Goldin og Katz, 2008). Udviklingen forklares bl.a. på baggrund af det faktum, at lavtuddannede ofte varetager jobs, der nemmere kan — og er blevet — erstattet af maskiner (Goldin og Katz, 2008).

3.2 De drivende faktorer for udviklingen af Gini i Danmark

3.2.1 Faktorer, der kan påvirke Gini-koefficienten

Gini-koefficienten påvirkes grundlæggende af forskelle i indkomstfordelingen på decilniveau. Dette afhænger igen af række vigtige faktorer, som f.eks.: ændringer i skattesystemet, øget teknologisk udvikling og globalisering, demografi, uddannelse, ændringer i indkomsttyper m.m. Først og fremmest, vil skatteændringer i retning af at mindske skattetrykket, alt andet lige, øge Gini, idet den udlignende effekt bliver mindre, mens skatteændringer i retning af at øge skattetrykket, alt andet lige, vil mindske Gini. Derudover har øget teknologisk udvikling og globalisering, som verden har oplevet de sidste, bidraget til at øge Gini-koefficienten, idet særligt højtuddannede (og dermed højtlønnede) har kunne nyde gavn af udviklingen, mens personer med lavindkomst er blevet stillet relativt dårligere (f.eks.. Autor, 2018 eller Autor et al. 2016). Gini-koefficienten er dog også modtagelig for 'simple' ændringer i demografien. Det skyldes, at indkomstuligheden er ujævnt fordelt blandt aldersgrupper, og det generelt gælder, at aldersgrupperne over 50 år er kendetegnet ved en større indkomstulighed, end de øvrige aldersgrupper. Nedenstående tabel viser således de øvre og nedre kvartilgrænser for aldersgrupper i intervallet 15-79 år, hvor det ligeledes fremgår, at den største spredning i indkomstfordeling — målt som forskel mellem øverste og nederste kvartil — er givet for personer i alderen 50 – 69 år.

Tabel 1, indkomstkvarterer fordelt efter alder, 2022

	Nederste kvartilgrænse (kr.)	Øverste kvartilgrænse (kr.)	Forskel mellem øverste og nederste kvartil
15-19 år	203.900,00 kr.	368.700,00 kr.	164.800,00 kr.
20-24 år	120.200,00 kr.	290.000,00 kr.	169.800,00 kr.
25-29 år	153.500,00 kr.	303.300,00 kr.	149.800,00 kr.
30-34 år	206.100,00 kr.	350.900,00 kr.	144.800,00 kr.
35-39 år	217.500,00 kr.	366.200,00 kr.	148.700,00 kr.
40-44 år	227.400,00 kr.	381.400,00 kr.	154.000,00 kr.
45-49 år	239.900,00 kr.	404.300,00 kr.	164.400,00 kr.
50-54 år	252.000,00 kr.	446.600,00 kr.	194.600,00 kr.
55-59 år	259.300,00 kr.	477.100,00 kr.	217.800,00 kr.
60-64 år	244.400,00 kr.	457.900,00 kr.	213.500,00 kr.
65-69 år	208.500,00 kr.	379.400,00 kr.	170.900,00 kr.
70-74 år	199.600,00 kr.	320.700,00 kr.	121.100,00 kr.
75-79 år	192.200,00 kr.	296.200,00 kr.	104.000,00 kr.

Amn: Der anvendes ækvivaleret disponibel indkomst.
 Datagrundlag: Danmarksstatistik.dk, INDKP201

Gini-koefficienten vil altså, alt andet lige, stige, hvis der kommer flere personer i alderen 50 – 69 år, mens den omvendt vil falde, hvis der kommer færre. Af bilag 2, der er konstrueret på baggrund af befolkningsfremskrivningen fra DST, fremgår det, at der ikke forventes mærkbare ændringer i den fordelingen blandt disse aldre, hvorfor den fremtidige demografiske udvikling ikke forventes at have betydelig indflydelse på uligheden, målt efter Gini-koefficienten. Om uddannelsesniveaets indflydelse på Gini-koefficienten gælder det generelt, at der er større lønspredning for personer med længere videregående uddannelser, end blandt ufaglærte. Dette fremgår også af nedenstående tabel, der viser den standardberegnete timefortjeneste for øvre og nedre kvartil, samt forskellen herefter, fordelt efter højst fuldførte uddannelse. Der er således størst lønspredning for personer med lange videregående uddannelser, og idet Dreams Socioøkonomiske fremskrivning (Zangenberg, 2022) peger på, at fremtidens arbejdsstyrke i højere grad vil bestå af personer med længere uddannelser, bidrager dette isoleret set til, at Gini-koefficienten øges.

Tabel 2, indkomstkvarterer fordelt efter uddannelse, 2022

Højst fuldførte uddannelse	Nedre kvartil, standardberegnet timefortjeneste	Øvre kvartil, standardberegnet timefortjeneste	Forskel mellem øvre og nedre kvartil
H10 Grundskole	166,42 kr.	247,73 kr.	81,31 kr.
H20 Gymnasiale uddannelser	156,53 kr.	264,97 kr.	108,44 kr.
H30 Erhvervsfaglige uddannelser	208,41 kr.	292,69 kr.	84,28 kr.
H40 Korte videregående uddannelser, KVV	229,06 kr.	346,11 kr.	117,05 kr.
H50 Mellemlange videregående uddannelser, MVU	240,31 kr.	328,29 kr.	87,98 kr.
H70 Lange videregående uddannelser, LVU	279,83 kr.	431,24 kr.	151,41 kr.

Datagrundlag: Danmarksstatistik.dk, LONS11

Der har dog historisk været begrænsede effekter af demografiske ændringer (inkl. uddannelse), idet DØR (2016) bl.a. vurderer, at disse faktorer blot kan forklare omkring en fjerdedel af stigningen i ulighed (målt på Gini) i perioden 1994 – 2014. DØR (2016) vurderer dog, at uddannelse har størst effekt blandt de to faktorer.

Af Tabel 3 fremgår det desuden, at spredningen af lønindkomst (for personer med lønindkomst) i perioden 1996-2022 er blevet mere markant (på kvartilniveau), idet den i 1996 udgjorde 271.000 kr., mens den i 2022 udgjorde 355.000 kr.

Tabel 3, Kvartilgrænser og spredning for lønindkomst, 2022 og 1996

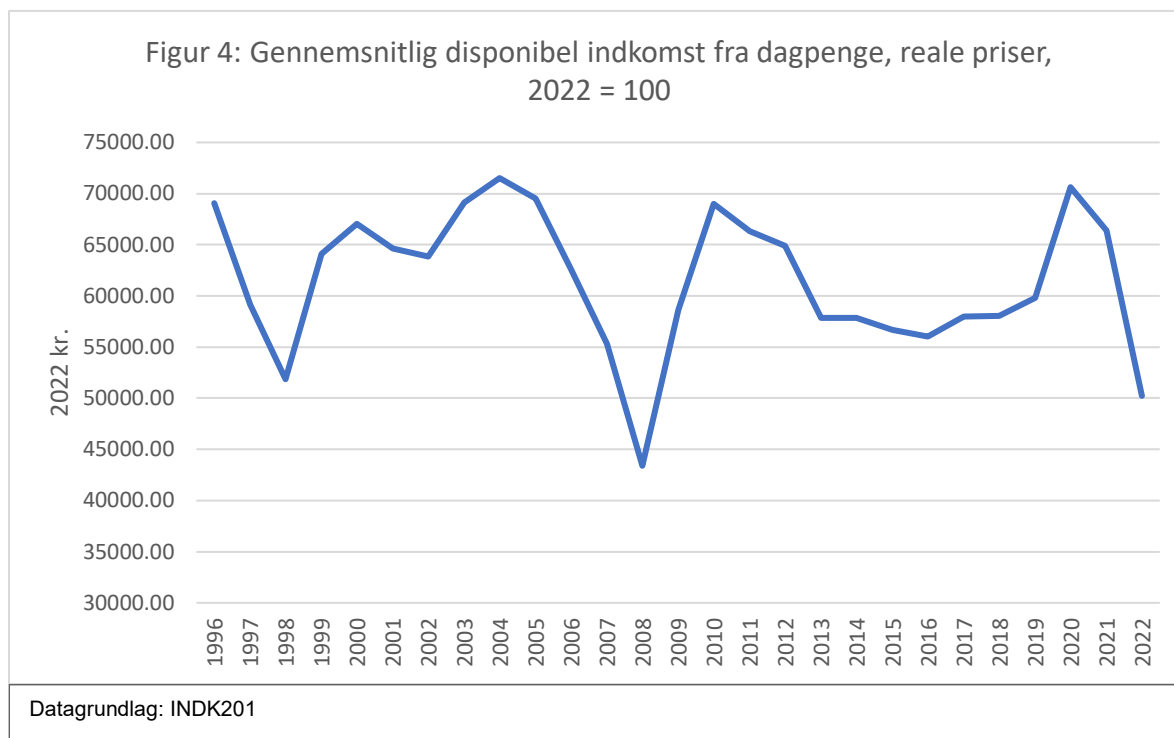
Deflateret		
Lønindkomst		
	1996	2022
Nederste kvartilgrænse (kr.)	127.544,60 kr.	137.100,00 kr.
Øverste kvartilgrænse (kr.)	398.801,44 kr.	492.100,00 kr.
Spredning	271.256,83 kr.	355.000,00 kr.

Datagrundlag: Danmarksstatistik.dk, LONS11

Denne udvikling ræsonnerer i høj grad med den beskrevne udvikling om uddannelse, idet arbejdsstyrken i 2022 netop er blevet mere uddannet, og der således kan forventes — og observeres — en større spredning i lønindkomsten. Denne udvikling understøtter desuden Golding og Katz (2007) påstand om *skill-bias*, samt

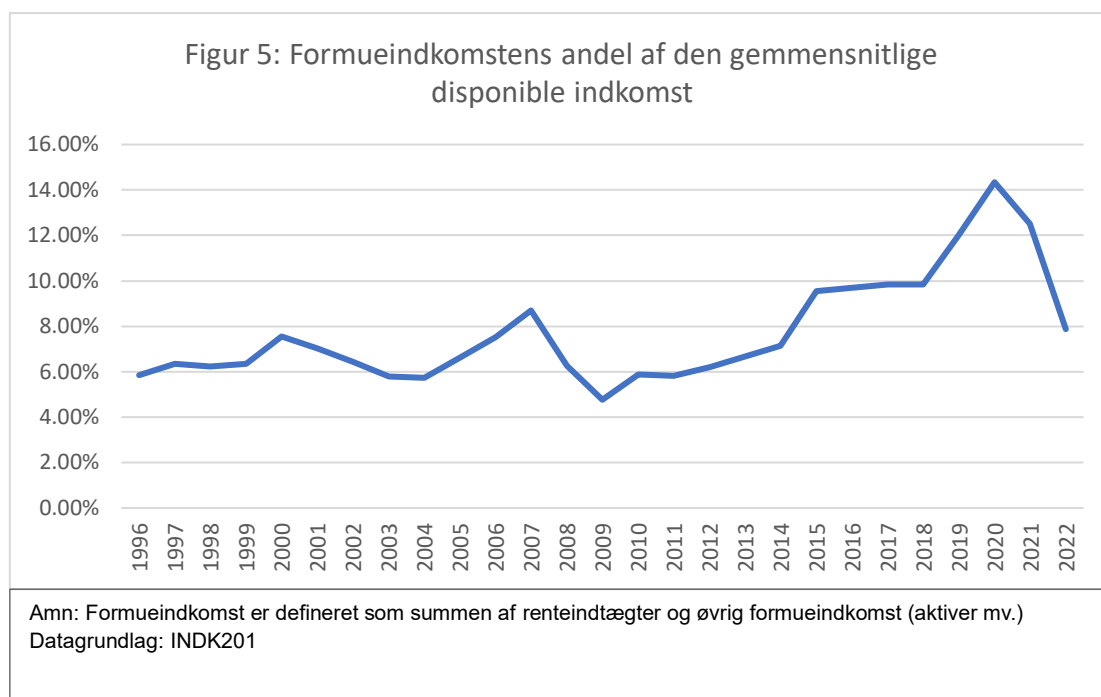
det faktum, at globalisering og automatisering har øget uligheden på og dermed spredningen i lønindkomst (Autor, 2018)

Dertil kommer, at det nedenstående figur (4) fremgår, at den gennemsnitlige indkomst fra dagpenge er faldet over perioden, mens det ikke direkte af fremgår, hvorvidt udviklinger i ledighed og i dagpengesystemet spillede en rolle.

Det er dog korrekt, at ledigheden er faldet i perioden, samtidig med, at dagpengesystemet er blevet strammet, hvorfor det er korrekt, at udviklingen skyldes både udviklinger i ledighed og i dagpengesystemet (Johansen og Trier, 2022 og Bjørn, 2023). Udviklingen, der fremgår af figur 4 understøtter således den tidligere beskrevne udvikling i Dansk Økonomi siden omkring 1990, hvor hensynet til økonomisk efficiens (og dermed lavere dagpengesats) blev vægtet tungere end økonomisk lighed (DØRS, 2016).

Dertil kommer at formueindkomstens andel af den gennemsnitlige indkomst i perioden er steget, hvorfor formueindkomsten har haft større betydning i de seneste år end tidligere. Det fremgår af figur 5, der viser udviklingen i formueindkomstens andel af den samlede gennemsnitlige indkomst. Det kan her aflæses, at formueindkomsten i 2022 udgjorde 7,8 pct. af den gennemsnitlige disponible indkomst, mens den i 1996 udgjorde omkring 5,8 pct. Tidligere analyser foretaget af DØRS (2016) viser, at formuer — og dermed til en vis grad formueindkomst — er væsentligt mere ulige fordelt end indkomster, hvorfor de senere års udvikling, alt andet lige, har bidraget til en højere Gini-koefficient. Det gælder således, mere generelt, som nævnt ovenfor, at Gini-koefficienten kan påvirkes af ændringer i indkomsttyper (der er fordelt forskelligt blandt befolkningen). I det følgende undersøges det derfor mere nøje, hvordan formueindkomsten (1) er fordelt efter geografi, samt (2) hvordan de underliggende formuer er fordelt.

3.2.2 Geografiske forskelle i formueindkomst, samt om formuernes fordeling

Af nedenstående tabel, der viser formueindkomsten for udvalgte landsdele i 2022, fremgår det, at den gennemsnitlige formueindkomst for alle personer, er særdeles ujævnt fordelt blandt udvalgte landsdele. Det fremgår således, at en gennemsnitlig borger i landsdel Nordsjælland har omkring dobbelt så meget formueindkomst som landsgennemsnittet, mens en gennemsnitlig borger i landsdel Vest- og Sydsjælland har omkring halvdelen af den landsgennemsnitlige formueindkomst. Der er således en stor ulighed i formueindkomst, fordelt på landsdele, hvilket bekræfter den eksisterende litteratur på området (f.eks. Piketty et al, 2009).

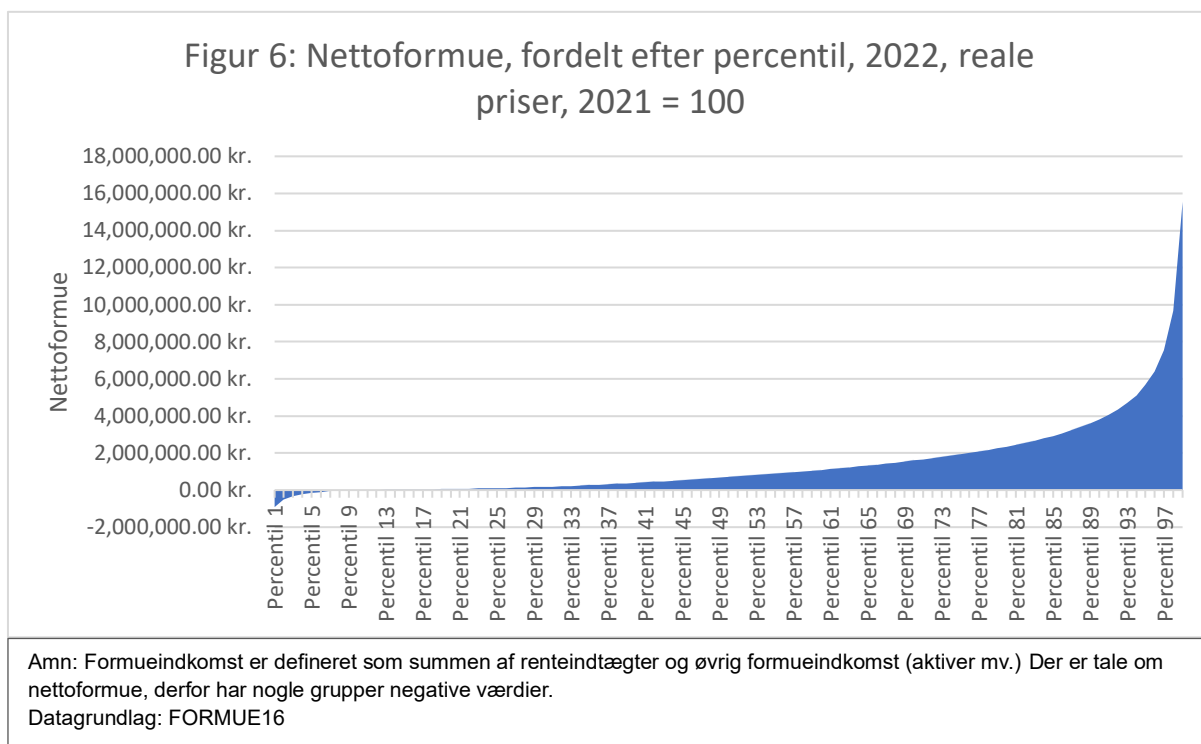
Tabel 4, Formueindkomst, 2022, fordelt efter landsdele

Formueindkomst, gennemsnit for alle personer (kr.)								
	Hele landet	Landsdel Nordsjælland	Landsdel Østsjælland	Landsdel Vest- og Sydsjælland	Landsdel Sydjylland	Landsdel Østjylland	Landsdel Vestjylland	Landsdel Nordjylland
2022	13.853,00 kr.	28.584,00 kr.	12.588,00 kr.	7.059,00 kr.	11.289,00 kr.	13.178,00 kr.	13.009,00 kr.	10.598,00 kr.
Ratio		2,06	0,91	0,51	0,81	0,95	0,94	0,77

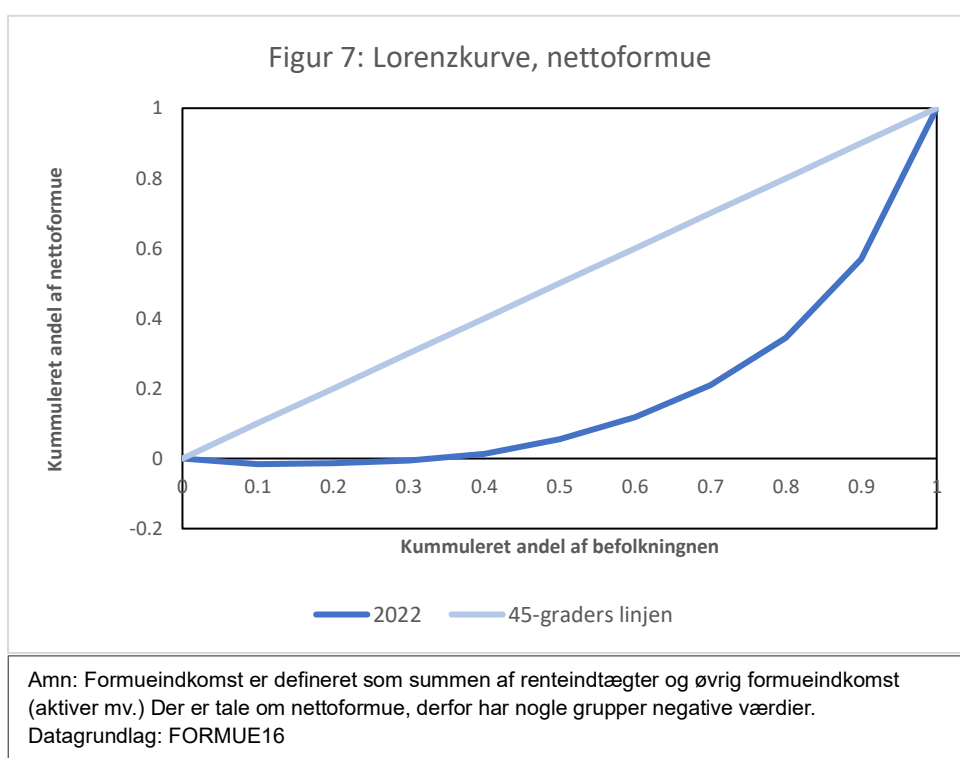
Amn: Formueindkomst er defineret som summen af renteindtægter og øvrig formueindkomst (aktiver mv.) Ratioen er defineret som forholdet mellem den gennemsnitlige formueindkomst i hele landet og den pågældende landsdel.
Datagrundlag: INDK101

Den bagvedliggende variabel, nemlig formueindkomsten i sig selv, var i 2022 ligeledes ulige fordelt som det fremgår af nedenstående graf, der viser fordelingen af nettoformuer, fordelt på percentiler. Det fremgår således, at 99 pct. percentilen havde en nettoformue på omkring 15 mio. kr. (reale priser, 2021 = 100), mens 1 pct. percentilen havde en negativ nettoformue svarende til -917 tusinde kr. I 2022 gik det således, at 99 pct. percentilen havde omkring 10 pct. af den samlede nettoformue, mens DØRS i deres tidligere rapporter (DØRS, 2016) har kunne dokumentere, at de rigeste 10 pct. ejede knap halvdelen af

nettoformuen i 2014. I 2022 udgjorde nettoformuen for de 10% pct. (dvs. percentil 90 – 99) 46% af den samlede nettoformue (bilag 3).

Af bilag 4 fremgår det desuden, at spredningen mellem øvre og nedre kvartil for nettoformuer i 2022 var givet ved omkring 1.6 mio. kr., hvilket er et fald i forhold til perioderne forinden (hhv. 1.77 mio. kr. i 2020, og 1.92 mio. kr. i 2021). Uanset er det dog markant større end spredningen i lønindkomst, hvilket yderligere bekræfter, at formue er mere ujævnt fordelt, hvorfor selve formueindkomsten ligeledes er ujævnt fordelt og isoleret set bidrager til en højere Gini. Nedenfor er der desuden vist en Lorenz kurve for nettoformuer i 2022, der ligeledes understreger, at formuer er mere ujævnt fordelt.

Gini-koefficienten for nettoformuefordelingen er givet ved 64,5. Man skal dog forholde sig varsomt ved fortolkningen af denne, når der findes negative nettoformuer. Hvis man således øger alle nettoformuer med 10 pct., og lader de negative nettoformuer uberørt, så øges de absolutte formueforskelle, mens Gini-koefficienten reduceres, fordi de negative nettoformuers andel af den samlede nettoformue bliver mindre. I en sådan situation vil Gini-koefficienten således vise, at uligheden formindskes, selvom de fleste er enige om, at uligheden netop stiger i ovenstående (DØRS, 2016). Uanset, er det tydeligt, at nettoformuerne er langt mere ulige fordelt end indkomst. Det gælder således, at formueindkomst er ujævnt fordelt på landsdelsniveau, mens selve formuerne ligeledes er særdeles ujævnt fordelt i hele landet. Det er således nærliggende at konkludere, at de høje formueindkomster i landsdel Nordsjælland er et udtryk for, at personerne her ligeledes har større formuer.

4. Konklusion

Analysen har således belyst uligheden i Danmark ud fra både lønindkomst- og formueindkomst, samt nettoformue. Det er i den forbindelse ligeledes blevet undersøgt, hvordan de ændrede demografiske og uddannelsesmæssige træk bidrager til uligheden. Det kan fastholdes, at Gini-koefficienten som ulighedsmål er et vigtigt værktøj, idet det tilskrives uligheden i samfundet en numerisk værdi, men at der generelt skal trædes varsomt, idet Gini-koefficienten risikerer at overse udviklinger, da der netop er tale om et øjebliksbillede af den relative ulighed. Uanset, er uligheden de seneste år steget markant, hvilket den foreliggende økonomiske litteratur (f.eks. DØR, 2016) forklarer ved, at hensynet til økonomisk efficiens har vejet tungere, end hensynet til lighed, og der grundlæggende er et trade-off mellem de to (Okun, 1975). Det kan således ikke entydigt konkluderes, hvorvidt ændringerne i ulighed er positive eller negative, idet der er tale om en politisk afvejning, og den økonomisk efficiens netop er steget markant i perioden 1996 – 2022 og de offentlige finanser i dag er særdeles holdbare. Undersøgelsen finder desuden, at både demografi og uddannelse kan have indflydelse på Gini-koefficienten, og at det på baggrund af de eksisterende fremskrivninger primært tyder på, at uddannelse vil have den største indflydelse. Det findes desuden, at dagpenge udgør en mindre del af den gennemsnitlige disponible indkomst, hvilket netop flugter med det stigende efficienshensyn beskrevet. Afsluttende findes det, at formueindkomst har spillet en stigende rolle af den samlede indkomst, og at denne er langt mere koncentreret i visse landsdele, hvilket vidner om en ujævn fordeling heraf. Det samme gælder selve formuerne, hvor de rigeste 10 pct. ejer omkring 50 pct. af de samlede nettoformuer i Danmark, svarende til en Gini-koefficient på 64,5 (der dog skal tolkes med omhu, idet negativ formueindkomst indgår). De makroøkonomiske konsekvenser er et oplagt analysespørgsmål, der overlades til fremtidig økonomisk forskning.

Litteratur

Piketty, T, Atkinson, A. & Saez, E. (2009). Top incomes in the long run of history. National Bureau of Economic Research, Working Paper Series, (1), 1-76

Atkinson, T. & Sogaard, J. (2016). The long run history of income inequality in Denmark. Scandinavian Journal of Economics, (1), 1-35

Pyatt, G. (1976). On the Interpretation and Disaggregation of Gini Coefficients. The Economic Journal. <https://www.jstor.org/stable/2230745>

Knigge, N. (2019). Uligheden er steget i Danmark. Kraka.

DST. (2017). Ulighedsmål: P90/10 og S80/20. DST.

DØRS. (2016). DANSK ØKONOMI, EFTERÅR 2016: KAPITEL V INDKOMST- OG FORMUEFORDELING. DØRS

DØRS. (2023). DANSK ØKONOMI, EFTERÅR 2023. DØRS.

OKUN, ARTHUR M. Equality and Efficiency: The Big Tradeoff. Brookings Institution Press, 2015. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt13wztjk>. Accessed 16 Jan. 2024.

GOLDIN, CLAUDIA, and LAWRENCE F. KATZ. The Race between Education and Technology. Harvard University Press, 2008. JSTOR, <https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9x5x>. Accessed 16 Jan. 2024.

Zangenberg, J. (2022). Socioøkonomisk fremskrivning 2022. DREAM-gruppen.

Johansen, P. & Trier, M. (2023). Danmarks Økonomi Siden 1980 (21. udg.). Djøf Forlag.

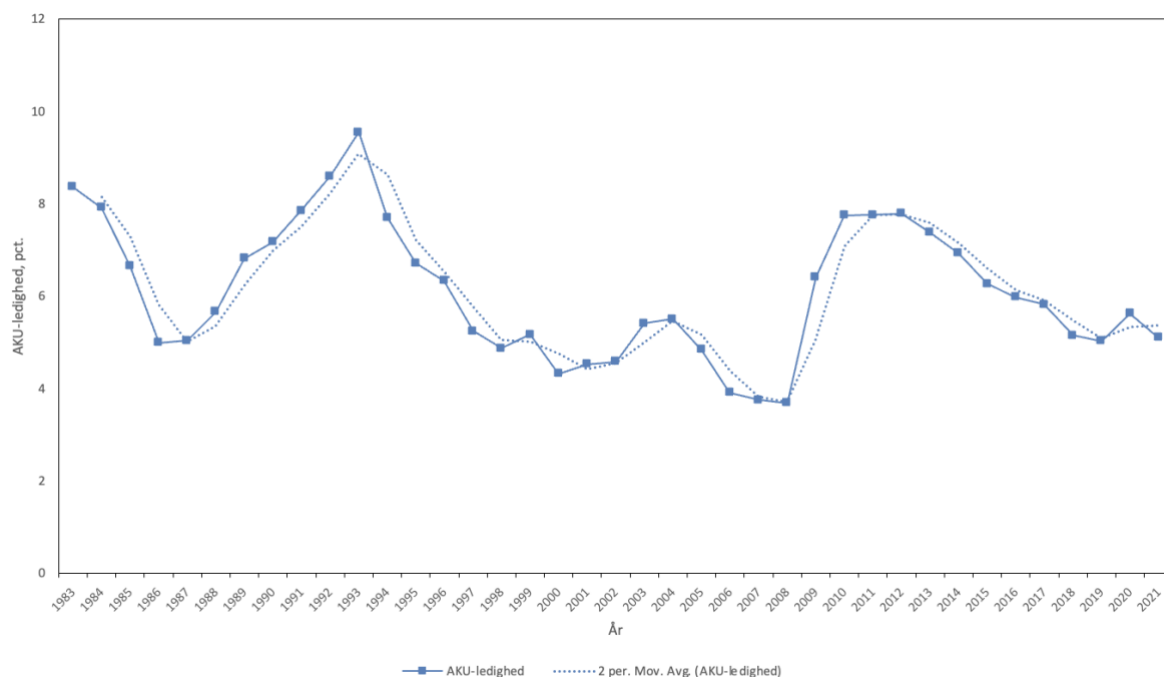
Bjørn, N. (2023). Arbejdsmarkedspolitik (11. udg.). Djøf Forlag.

David Autor, 2018: "Trade and labor markets: Lessons from China's rise", IZA World of Labor 2018: 431

David Autor, David Dorn og Gordon Hanson, 2016: "The China Shock: Learning from Labor Market Adjustment to Large Changes in Trade", Annual Review of Economics 2016 8:205-40

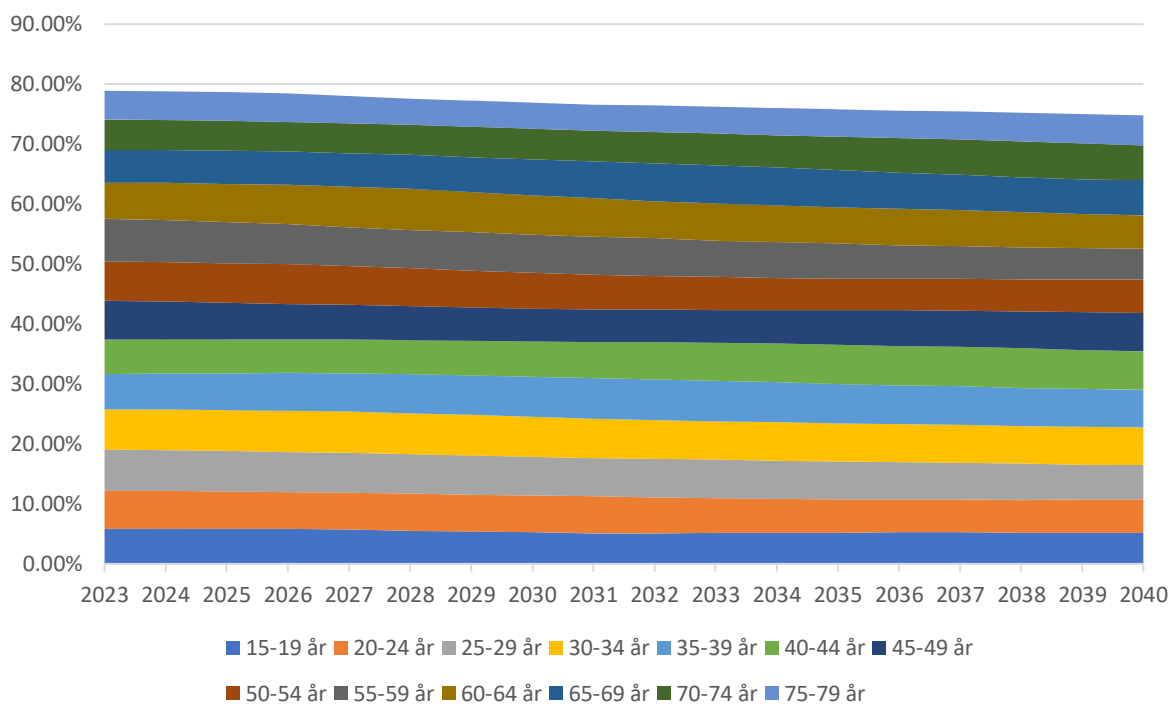
Bilag

Bilag 1: Spørgeskemabaserede ledighedsprocenter (AKU) i Danmark, 1985-2020, OECD-data

Datagrundlag: OECD

Bilag 2: Aldersgruppernes andel af den samlede befolkning

Amn: Der er tale om en fremskrivelse med en række antagelser.

Datagrundlag: FRDK123

Bilag 3

Samlet nettoformue	143357610
Andel af samlet nettoformue, percentil 99	10,85%
Andel af samlet nettoformue, percentil 90 - 99	46,63%

Amn: Formueindkomst er defineret som summen af renteindtægter og øvrig formueindkomst (aktiver mv.) Der er tale om nettoformue, derfor har nogle grupper negative værdier.
Datagrundlag: FORMUE16

Bilag 4

	2020	2021	2022
Nedre kvartil (faste priser 2021)	111.752,00 kr.	121.198,00 kr.	98.670,00 kr.
Øvre kvartil (faste priser 2021)	1.887.050,00 kr.	2.037.222,00 kr.	1.788.017,00 kr.
Spredning	1.775.298,00 kr.	1.916.024,00 kr.	1.689.347,00 kr.

Amn: Formueindkomst er defineret som summen af renteindtægter og øvrig formueindkomst (aktiver mv.) Der er tale om nettoformue, derfor har nogle grupper negative værdier.
Datagrundlag: FORMUE13